

Assen, 21 april 2015

Reactie NAM op OvV-rapport

Op 18 februari jongstleden heeft de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OvV) het rapport Aardbevingsrisico's in Groningen gepubliceerd. Twee van de aanbevelingen die de OvV doet, zijn mede aan NAM gericht. Die aanbevelingen gaan kort gezegd over het sinds oktober 2012 lopende lange termijn onderzoeksprogramma (Study and Data Acquisition Plan) en over de wijze waarop NAM communiceert met de omgeving. NAM neemt deze aanbevelingen ter harte.

Voordat NAM toelicht hoe opvolging wordt gegeven aan de aanbevelingen, zal op de inhoud van het OvV-rapport worden ingegaan. Na publicatie van NAM's eerste reactie bij persbericht van 18 februari heeft NAM aangekondigd een gedetailleerde reactie op het OvV rapport te zullen geven, wat NAM hierbij doet. In deze reactie heeft NAM ook de toelichting kunnen betrekken die de OvV op het rapport heeft gegeven in de media, tijdens de hoorzitting van de vaste kamercommissie van Economische Zaken en aan de Dialoogtafel.

Bij deze reactie hoort een nieuwsbericht van NAM's directeur, Gerald Schotman.

Veiligheid

De hoofdconclusie van het rapport luidt dat de betrokken partijen – waaronder NAM – “niet zorgvuldig zijn omgegaan met de veiligheid van de Groningse burgers in relatie tot de door gaswinning veroorzaakte aardbevingen”.¹ NAM ziet dit anders en licht dit hieronder toe. Daarbij maakt NAM onderscheid tussen drie tijdvakken.

De periode vanaf het begin van de gaswinning in 1963 tot 1993

Kort na het begin van de productie uit het Groningenveld in 1963 is NAM begonnen met het ontwikkelen van bodemdalingsmodellen. Dat als gevolg van aan gaswinning gerelateerde compactie van reservoirgesteente bodemdaling kon optreden, werd breed onderkend. Ook bekend was dat dit invloed kon hebben op de waterhuishouding. De breed gedeelde veronderstelling was en is dat de ‘bodemdalingschotel’ dusdanig uitgestrekt en de bodemdaling dusdanig gelijkmatig is, dat deze bodemdaling geen merkbare invloed heeft op gebouwen of infrastructuur. Gedurende deze periode heeft NAM eigen expertise opgebouwd op het gebied van bodemdaling. Modellen en prognoses van bodemdaling werden voortdurend gekalibreerd en aangepast aan de hand van nieuwe monitoringsgegevens, die werden verzameld door meetapparatuur die door de jaren heen steeds werd verbeterd.

De eerste geregistreerde aardbevingen die (later) aan gaswinning werden gerelateerd, vonden plaats vanaf 1986, rond het Eiveld voorkomen nabij Assen. Hoewel deze aardbevingen hebben geleid tot een debat over de relatie tussen deze bevingen en gaswinning, is nog in 1990 in onafhankelijk wetenschappelijk advies (van het Massachusetts Institute of Technology, in opdracht van NAM) gesteld dat dit verband hoogst onwaarschijnlijk was. Vervolgens is opnieuw een onderzoek ingesteld, dit keer door de Rijksoverheid. In 1993 was het inzicht bij kennisinstellingen zover gevorderd dat het verband tussen bevingen en gaswinning aannemelijk werd geacht. NAM heeft dit verband daarop erkend. NAM heeft daarna een regeling ingesteld voor afhandeling van schade als gevolg van bevingen.

¹ Zie p. 7 en p. 88.

De periode 1993 tot aan de beving bij Huizinge in augustus 2012

Tot augustus 2012 gingen alle betrokken partijen, waaronder NAM -maar bijvoorbeeld ook het KNMI als meest aangewezen kennisinstituut ten aanzien van de seismiciteit en TNO, voor wat betreft de schade aan gebouwen-, uit van twee aannames. De eerste – in de loop der jaren onderzochte en bijgestelde – aannames was dat een beving een maximale magnitude zou hebben van 3,9 op de schaal van Richter, met een bepaalde overschrijdingskans. De tweede aannames was dat bevingen met een dergelijke kracht schade aan gebouwen zouden kunnen opleveren, maar niet tot risico's zouden leiden voor de veiligheid.^{2,3} Deze breed gedeelde aannames op basis van de op dat moment beschikbare wetenschappelijke kennis hebben NAM's benadering van het seismisch risico tot de beving bij Huizinge bepaald. Een risico voor veiligheid was naar de kennis van toen niet aan de orde.

De juistheid van de hiervoor genoemde aannames over magnitude en gevolgen van aardbevingen zijn in deze periode diverse malen getoetst. NAM wijst in het bijzonder op het onafhankelijke onderzoek dat is uitgevoerd onder toezicht van TNO Bouw en Ondergrond, waarnaar ook de OvV in zijn rapport heeft verwezen.⁴ Gedeputeerde Staten van de Provincie Groningen hebben in 2007 opdracht gegeven voor dit onderzoek en de resultaten van het onderzoek zijn in 2011 gepubliceerd in een rapport over gebouwschade. De aanleiding was een beving met een magnitude van 3,5 op de schaal van Richter die op 8 augustus 2006 in Westeremden heeft plaatsgevonden. Een stuurgroep heeft de onderzoeksopdracht geformuleerd en het onderzoek begeleid. In deze stuurgroep waren Gedeputeerde Staten van de Provincie Groningen, het College van B&W van de gemeente Loppersum, de Tcbb, de Commissie Bodemdaling en het Waterschap Noorderzijlvest vertegenwoordigd. Alhoewel NAM dit onderzoek steunde, was zij niet bij de uitvoering van de studie betrokken. De onderzoeksvragen waren gericht op het risico van en schade door aardgaswinning. De probleemstellingen in de opdracht van dit onderzoek waren onder meer:

- “Het grote maatschappelijke belang rechtvaardigt niet alleen inventarisatie, evaluatie en samenvatting van eerder uitgevoerde onderzoeken, maar bovendien een heldere analyse van aannames en uitgangspunten, eventuele beperkingen van deze eerdere studies, kennisleemten en alternatieve methoden om de gestelde vragen afdoende te kunnen beantwoorden”.
- “Kan op grond van deze onderzoeken worden gesteld dat de maximaal te verwachten kracht van de aardbevingen gerelateerd aan de aardgaswinning, 3,9 op de schaal van Richter zal bedragen? Wat moet worden verstaan onder de “maximaal te verwachten” kracht van aardbevingen? Wat zijn de mogelijke gevolgen in termen van gebouwschade? Kan op grond van het onderzoek worden gesteld dat deze aardbevingen in het ernstigste geval meestal lichte, niet constructieve schade zullen veroorzaken, hoewel matige schade aan enkele gebouwen niet kan worden uitgesloten? Wat zijn de ervaringen van bouw bureaus bij inspectie van de schade en is de schade in lijn met het beeld dat volgens de onderzoeksresultaten verwacht mag worden?”
- “Is er sprake van leemten in het uitgevoerde onderzoek?”

Uit deze probleemstellingen blijkt hoe belangrijk de betrokkenen het vonden dat het onderzoek breed en kritisch naar de aannames over seismische risico's zou kijken. Over de resultaten van de studie is regelmatig overleg gevoerd met een klankbordgroep. In die klankbordgroep zaten ook vertegenwoordigers van inwoners van de gemeente Loppersum, waaronder de latere Groninger Bodem Beweging. De uitkomsten van het onderzoek zoals die in 2011 zijn gepubliceerd, bevestigden het beeld dat bestond van de ernst en aard van eventuele schade. Daarmee herbevestigden zij de aannames die tot de beving bij Huizinge de best beschikbare kennis vormden.

NAM stelt vast dat er daarom tot augustus 2012, gezien de inzichten van verschillende onafhankelijke experts, geen aanknopingspunten waren om te vermoeden dat de veiligheid van burgers in het geding was of zou kunnen raken. Tot de beving bij Huizinge was er naar de best beschikbare wetenschappelijke kennis geen grond om seismiciteit te zien als een potentieel risico voor de veiligheid. NAM vindt het belangrijk om dat uitdrukkelijk te melden, omdat het de integriteit van

² B. Dost, F. Goutbeek, T. van Eck en D. Kraaijpoel, “Monitoring induced seismicity in the North of the Netherlands: status report 2010”; KNMI Scientific Report WR 2012-03, juli 2012.

³ Deltares, “Gebouwschade Loppersum”, 2011.

⁴ Deltares, “Gebouwschade Loppersum”, 2011.

haar bedrijf en haar medewerkers raakt: NAM en haar medewerkers hebben veiligheid niet genegeerd en evenmin ondergeschikt gemaakt aan andere belangen. De inzichten waarop NAM haar handelswijze baseert, zijn altijd gebaseerd geweest op de op dat moment best beschikbare kennis.

Om te borgen dat NAM zich baseert op de best beschikbare wetenschappelijke kennis maakt NAM vaak gebruik van externe experts. In de periode tot 2012 heeft NAM veel betekenis gehecht aan oordelen van daartoe aangewezen kennisinstututen zoals MIT, KNMI en TNO. Daarnaast heeft NAM actief bijgedragen aan de ontwikkeling en vergroting van de wetenschappelijke kennis over seismiciteit als gevolg van de gaswinning. Er zijn in de periode van 1993 tot 2012 veel onderzoeken verricht, waarvan een deel via het Technisch Platform Aardbevingen of NAM. De inspanningen die NAM voor 2012 heeft verricht zijn niet, zoals de OvV suggereert, uitsluitend gericht geweest op productie of op naleving van regelgeving. Zo is in het kader van de Groningen Field Review,⁵ die in 2012 is gepresenteerd, veel werk verzet om de breuken in het Groningenveld in kaart te brengen, mede op basis van de toen bestaande inzichten dat er een relatie zou zijn tussen de grootte van breukoppervlakken en de magnitude van en risico's op aardbevingen. Die modellering was bedoeld om de kennis over mechanismen in de ondergrond te vergroten. Overigens heeft NAM jaren daarvoor, op 26 april 2007, het model van de ondergrond bij Loppersum gedeeld met KNMI voor aardbevingsonderzoek. In de begeleidende brief is daarover opgemerkt: *"The data will be used as part of a joint effort to better predict earth tremors in Groningen Field"*. Voor onderzoeksdoeleinden was dus al een gedetailleerde modellering beschikbaar van het gebied waar het seismische risico het hoogste is. De opmerking van de OvV dat in door de OvV gehouden interviews is gezegd dat onderzoekers 'geen werkelijke belangstelling' van NAM ervoeren voor het ontwikkelen van meer kennis, is te subjectief en te onduidelijk onderbouwd om daarop inhoudelijk te kunnen reageren. Hetzelfde geldt voor de opmerking dat NAM 'onderzoeksvorstellen afwijst'.⁶ Het beeld dat de OvV schetst, doet in de visie van NAM geen recht aan de feiten. Het rapport van de OvV schuift de onderzoeken die in de periode tussen 1993 en 2012 zijn verricht terzijde. Dat die onderzoeken echter niet het inzicht hebben opgeleverd dat na de beving bij Huizinge en de daarop volgende onderzoeken wel ontstond, betekent niet dat die eerdere onderzoeken ontoereikend zijn geweest en evenmin dat NAM en andere betrokkenen 'dus' onvoldoende oog hadden voor veiligheid.

Over de periode tot eind 2012 staat in het OvV-rapport, over de bevestiging van de aannames, dat dit een "welkome boodschap was waardoor voor NAM de urgentie ontbreekt onzekerheden nader te verkennen".⁷ Die formulering suggereert ten onrechte dat onderzoek is gehanteerd als excuus om geen maatregelen te treffen of besluiten uit te stellen. Vanzelfsprekend was de bevestiging van de bestaande aannames voor NAM en alle andere betrokken partijen een welkome boodschap en geruststelling. Dat doet aan de inhoud van de boodschap echter geen afbreuk: de bevestiging van de aannames over de maximale magnitude van een aardbeving betekende dat geen sprake was van risico's voor de veiligheid. Wel waren de uitkomsten aanleiding om met vertegenwoordigers van de Provincie Groningen, de gemeente Loppersum, Groninger Bodem Beweging en inwoners van het gebied te overleggen over een betere afhandeling van schade door aardbevingen en over communicatie daarover. Daarnaast is NAM blijven bijdragen aan de kennisontwikkeling over de ondergrond.

Daarnaast wordt gesteld dat 'de nieuwe, sociale risicobenadering' ten onrechte niet is toegepast op de aardbevingenproblematiek. Die risicobenadering heeft volgens het rapport als uitgangspunt "dat bij een kans op ernstige of onomkeerbare schade het gebrek aan volledige wetenschappelijke zekerheid niet gebruikt mag worden als reden om maatregelen uit te stellen".⁸ Er was echter tot de beving bij Huizinge geen aanleiding om aan te nemen dat er ernstige of onomkeerbare schade zou ontstaan. Er is dan ook geen sprake van dat wetenschappelijke onzekerheden zijn gebruikt om maatregelen uit te stellen. Sinds het najaar van 2012, toen er aanleiding was om te veronderstellen dat die kans wel bestond of zou kunnen ontstaan, zijn de ontstane onzekerheden juist het uitgangspunt van het handelen van NAM geworden.

⁵ De Groningen Field Review is een nauwkeurige ondergrondse modellering van het Groningenveld. In dit model zijn 1.800 breuken in kaart gebracht.

⁶ Zie p. 65

⁷ Zie p. 65.

⁸ Zie p. 68.

De beving bij Huizinge en de daaropvolgende periode

De beving bij Huizinge was een kantelpunt. De beving bij Huizinge bracht alle betrokken partijen het inzicht dat niet langer aangenomen mocht worden dat bevingen de sterkte van 3,9 op de schaal van Richter niet zouden kunnen overschrijden. Door het gewijzigde inzicht zijn de bevingen veranderd van een risico op schade in een potentieel risico voor de veiligheid. Ook het veiligheidsbesef van de bewoners van Groningen – met de OvV zijn wij van mening dat de perceptie van veiligheid een wezenlijk onderdeel is van de moderne risicobenadering – is sindsdien nadrukkelijk in beeld gekomen. De ‘early warners’ die worden aangedragen in het rapport van de OvV gaan met name over de relatie tussen gaswinning en aardbevingen of de relatie tussen aardbevingen en schade, maar vormen geen concrete signalen over veiligheid of het veiligheidsbesef.

Sinds de beving bij Huizinge en de wijziging in de aannames over aardbevingen en de gevolgen daarvan, is de wijze waarop NAM de bevingen benadert aanzienlijk veranderd:

1. NAM heeft op basis van een eigen risicobenadering – bij afwezigheid van een nationaal kader⁹ en met inachtneming van de sociaal-maatschappelijk kant van de problematiek – met vele acties ingezet op het vergroten van kennis over de ondergrond en op het nemen van maatregelen aan de bovengrond om de gevolgen van aardbevingen te beperken.
2. In het najaar van 2012 is de eerste versie van het Study and Data Acquisition Plan opgesteld. Dit plan is verder uitgewerkt na de vaststelling van onderzoeksvragen door Minister Kamp in januari 2013. NAM heeft naast KNMI en TNO internationaal gerenommeerde wetenschappers en kennisinstituten intensief betrokken bij de uitwerking en validering van de onderdelen van dit plan. Dat werk is nog steeds gaande en zal naar verwachting nog geruime tijd worden voortgezet. Resultaten van dat onderzoeksprogramma worden ook tussentijds bekend gemaakt.
3. Na de beving bij Huizinge is tevens een additioneel uitgebreid meet- en monitoringsprogramma geïmplementeerd. Dit programma omvat onder meer de installatie van een geofoonnetwerk (zowel aan de oppervlakte als op reservoirdiepte in daarvoor aangepaste boorputten), uitbreiding van het aantal versnellingsmeters in het KNMI-netwerk en de installatie van gebouwsensoren.
4. Verder is er een breed pakket aan mitigerende en andere maatregelen getroffen, waaronder een programma ter identificatie en versterking van de meest kwetsbare gebouwen in het gebied. NAM heeft haar benadering van het seismisch risico samengevat in een bijlage bij de toelichting op het gewijzigde winningsplan van 29 november 2013. In afwachting van het nationale risicobeleid¹⁰ is NAM's werkwijze gebaseerd op die risicobenadering. Een nieuw onderzoeksprogramma naar mogelijkheden voor versterkende maatregelen en een pragmatische uitvoering daarvan is momenteel in volle gang.
5. Tot slot is in de communicatie met inwoners een persoonlijker invalshoek gekozen. Zo worden er regelmatig informatieavonden en dorpenrondes georganiseerd, worden gesprekken met individuele bewoners gevoerd, is in 2013 een Regionaal Informatiecentrum Gaswinning geopend in Loppersum en is NAM een bewonerskrant gestart. Ook wordt de informatie over gasproductie maandelijks gepubliceerd op de website NAMplatform.nl, die geheel is gewijd aan aardbevingen als gevolg van gaswinning. Hier zijn ook gegevens te vinden over aardbevingen die plaats hebben gevonden. Het actief betrekken van en spreken met bewoners is één van de pijlers van NAM's handelen geworden, waarbij ook NAM erkent dat NAM hier nog verder in kan verbeteren.

Naar onze mening passen deze acties binnen het referentiekader¹¹ dat de OvV hanteert. In het rapport van de OvV wordt op de acties die NAM heeft ingezet na de beving bij Huizinge nauwelijks ingegaan. Dat is jammer nu dit een mogelijkheid had kunnen zijn om niet alleen naar het verleden te kijken, maar ook de huidige programma's in beschouwing te nemen.

Hoe komt het dat NAM het oneens is met de belangrijkste conclusie van het rapport?

Voor de periode tot de beving bij Huizinge geldt dat de best beschikbare wetenschappelijke inzichten geen concrete aanknopingspunten gaven voor NAM en de andere betrokken partijen om te verwachten dat de veiligheid van burgers door aardbevingen als gevolg van de gaswinning in het geding zou zijn of geraakt zou kunnen worden. Veiligheid is dus niet ondergeschikt gemaakt aan andere belangen, laat staan dat veiligheid is genegeerd. Het rapport gaat wat NAM betreft in de

⁹ Bedoeld: wettelijke normen of beleid.

¹⁰ Verwacht: eind 2015.

¹¹ Par. 1.5

kern over de vraag of de actieve rol die NAM vervult sinds Huizinge en de nieuwe inzichten over de risico's die als gevolg daarvan ontstonden, ook vóór die beving door NAM had moeten worden vervuld. Die vraag beantwoordt de OvV bevestigend en daarbij stelt de OvV dat NAM, door dit onvoldoende te doen, haar zorgplicht als exploitant niet heeft nageleefd. NAM is het hiermee oneens.

Volgens NAM is het essentieel om te weten wat op welk moment de omvang van eventuele risico's en van de onzekerheidsmarges in prognoses waren en daarmee de noodzaak en urgentie van actie(s) van NAM bepaalden. De best beschikbare kennis van het moment en de onzekerheidsmarges die daaraan zijn verbonden, bepaalden met welke gevolgen rekening moest worden gehouden. Wat van NAM kon worden verlangd ter voorkoming of afhandeling van schade verschilt wezenlijk van hetgeen van NAM mag worden verwacht in een situatie waarin sprake is van een mogelijk risico voor de veiligheid, zoals die sinds de beving bij Huizinge aan de orde is.

NAM heeft ook in de periode tot en met augustus 2012 gedaan wat, gelet op hetgeen bekend was over de risico's en onzekerheden daarin, van haar mocht worden verlangd. Volgens NAM bepalen de (wetenschappelijk onderbouwde) verwachtingen, die redelijkerwijs ook voor de risico's van seismiciteit gelden, welke verantwoordelijkheid NAM heeft ten aanzien van die risico's. Daarom was cruciaal dat voor het eerst na de beving bij Huizinge de aardbevingen als een objectief risico voor de veiligheid moesten worden beschouwd en als subjectief veiligheidsrisico werden ervaren. Natuurlijk had NAM mogelijke risico's voor veiligheid wel eerder *willen* signaleren: dan had NAM eerder kunnen beginnen met de acties die NAM sindsdien onderneemt. Gerald Schotman, directeur van NAM licht toe: "Het is een feit dat de gasproductie in Groningen aardbevingen veroorzaakt en dat de gevolgen van de aardbevingen diep ingrijpen in het leven van de bewoners van Groningen. Ik ben mij daar – ook door mijn ontmoetingen met bewoners - zeer van bewust. Ik betreur het ten zeerste dat de aardbevingen voor zoveel mensen tot problemen leiden en ik wil daarvoor mijn excuses aanbieden. Ik ben er van overtuigd dat de mensen, die voor Huizinge oordeelden dat er geen aanleiding bestond om meer onderzoek te doen, in redelijkheid tot dat oordeel kwamen. Maar net als de OvV, betreur ik – met de kennis van vandaag – dat we niet eerder verdergaand onderzoek naar de veiligheidsrisico's hebben gedaan. We hadden nieuwsgieriger kunnen zijn naar wat er precies gebeurt in en boven de bodem in Groningen. We hadden meer open kunnen staan voor geluiden van buiten. Dat dat niet is gebeurd, betreur ik."

Dat betekent niet dat NAM dat eerder had *moeten* zien. Bij de beoordeling van beslissingen uit het verleden moet je in de tijd terugstappen en jezelf afvragen wat op dat moment de beste kennis was die je had, welke statistische gegevens er op dat moment waren, wat de onzekerheidsmarges in voorspellingen van magnitude en schade waren, welke gebeurtenissen zich actueel in het veld voordeden en hoe dat door inwoners werd beleefd.

Dat de OvV tot een andere conclusie komt, lijkt voort te vloeien uit de uitleg die de OvV geeft aan de begrippen 'veiligheid' en 'onzekerheid'. De OvV slaat geen acht op de omvang van risico's of op de grootte van onzekerheden op enig moment in de tijd. Volgens de OvV is veiligheid in het geding door de aard van de activiteit¹² en doordat mensen zich onveilig voelen. Aan die twee elementen verbindt de OvV in het referentiekader een vergaande 'maatschappelijke verantwoordelijkheid'. Bij dat laatste element wordt in het rapport overigens nauwelijks aandacht besteed aan de vraag of vóór de brief van SodM van januari 2013 sprake was van een gevoel van onveiligheid. Het is blijkens de inleiding van het rapport een bewuste keuze geweest om niet op de omvang van risico's en van onzekerheden op verschillende momenten in de tijd in te gaan.

Het OvV-rapport stelt, in NAM's woorden, dat naar het oordeel van de OvV NAM een meer leidende rol in onderzoeken had moeten vervullen, ook toen algemeen werd aangenomen dat de gevolgen van seismiciteit tot overlast beperkt zouden blijven. De OvV noemt dit 'zorgplicht'. De verwijzing naar de zorgplicht is in reacties van derden op het rapport uitgelegd als dat NAM moedwillig onvoldoende aandacht aan veiligheid heeft besteed. Dat werd versterkt door de formulering van het persbericht van de OvV ("Veiligheid geen rol bij gaswinning Groningen"). Dat is niet het geval geweest, zoals NAM hiervoor al heeft toegelicht.

¹² De OvV noemt gaswinning "een grootschalige en meerjarige ingreep in de ondergrond" en stelt dat onzekerheden inherent zijn aan activiteiten in de ondergrond.

Communicatie

In het rapport wordt kritiek geuit op de wijze waarop NAM heeft gecommuniceerd. Het rapport noemt NAM's stijl "technocratisch". Daarnaast wordt op enkele punten in het rapport genoemd dat bij sommige mensen de indruk bestaat dat NAM niet open is geweest over risico's die met bevingen samenhangen of de gevolgen heeft gebagatelliseerd. De OvV heeft dat in de media wel gedaan door aan te geven dat er, hoewel daar naar is gezocht, geen aanknopingspunten zijn gevonden dat NAM bewust informatie heeft achtergehouden. Die conclusie is belangrijk voor de hoofdvraag van het onderzoek. NAM had deze conclusie graag in het rapport teruggezien.

Wel ziet NAM dat op het vlak van communicatie verbeteringen nodig zijn. Het klopt dat NAM het niet altijd makkelijk vindt om met een breed publiek te communiceren over technisch complexe zaken en de onzekerheden die daarmee zijn verbonden. NAM's indruk is lang geweest dat mensen daarin niet waren geïnteresseerd, met name omdat de onzekerheden een technisch-wetenschappelijk concept waren, zonder mogelijke gevolgen voor de veiligheid. Sinds de beving bij Huizinge heeft seismiciteit meer aandacht gekregen. NAM wil in die behoefte voorzien.

Opvolging van de aanbevelingen

De OvV doet drie aanbevelingen aan Minister Kamp over de wijze waarop besluiten worden genomen in het 'gasgebouw'. Die aanbevelingen zijn niet aan NAM gericht. Daarna doet de OvV twee aanbevelingen die (mede) aan NAM zijn gericht.

Aanbeveling 4 luidt, voor zover relevant voor NAM:

"Draag zorg voor een structureel en lange termijn onderzoeksprogramma waarbinnen integraal en onafhankelijk wetenschappelijk en toegepast onderzoek naar deze problematiek wordt gedaan."

Sinds oktober 2012 beschikt NAM over een Study and Data Acquisition Plan. Dit is een uitvoerig onderzoeksprogramma, hetgeen alleen al blijkt uit het budget: de uitvoering van het programma zal over een periode van drie jaar circa 100 miljoen euro kosten. Het onderzoeksprogramma heeft voor een groot deel reeds de basis gevormd voor het herziene winningsplan van 2013. Het onderzoeksprogramma wordt nu voortgezet. De onafhankelijkheid en kwaliteit van de onderzoeken is geborgd door interne reviews, externe reviews door tientallen nationale en internationale deskundigen en wordt begeleid door de onafhankelijke Groningen Wetenschappelijke Advies Commissie. Er is ook een aparte monitoringscommissie binnen de Dialoogtafel in het leven geroepen. Hier wordt het Study and Data Acquisition Plan ook met regelmaat besproken en wordt gezamenlijk gekeken naar manieren waarop het beste en begrijpelijk gecommuniceerd kan worden met betrokken partijen in de regio. Het programma en de resultaten worden steeds openbaar gemaakt. Er zal extra aandacht worden besteed aan toegankelijke (Nederlandstalige) samenvattingen en de informatie zal actief worden ontsloten en met bewoners en andere belangstellenden worden gedeeld.

De tweede aanbeveling, **aanbeveling 5**, is gericht tot de Minister en mijnbouwondernemingen en luidt:

"Wees in de communicatie aan en in de dialoog met burgers transparant over onzekerheden, expliciteer en motiveer de plaats die onzekerheid krijgt in de besluitvorming over de exploratie en exploitatie van delfstoffen. Deze communicatie mag niet verengd worden tot voorlichting."

Er is sinds 2012 veel verbeterd in de communicatie over onzekerheden. De communicatie met de bewoners is geïntensiveerd, onder andere door het inrichten van een informatiecentrum in Loppersum, het vernieuwen van de website NAMPlatform en Feiten en Cijfers over aardbevingen beschikbaar te maken. NAM probeert met bewoners in dialoog te gaan over deze complexe, technische materie en tracht daarbij voldoende oog hebben voor hun vragen en gevoelens.

Nederlandse Aardolie Maatschappij BV,

tel: 0592 368 222 / email: NAM-Communicatie@shell.com / websites: www.nam.nl / www.namplatform.nl